

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

התובעים: 1. קרויטורו (מויאל) סיגלית

2. מויאל מוטי

ע"י ב"כ עו"ד שאול קוטלר ויונת מאיר

- נגד -

הנתבע: בנק ישראל

ע"י ב"כ עו"ד אמיר בכר

פסק-דין

1. באפריל 2002 נסגרו שעריו של בנק למסחר בע"מ (בפירוק) (להלן: "בנק למסחר") לאחר שקרס בעקבות מעילה. ביולי 2002 הוציא בנק ישראל בתוקף סמכותו לפי סעיף 8 יא לפקודת הבנקאות 1941, ערבות שמוטביה הם בעלי הפיקדונות בבנק (להלן: "הערבות"). התובעים, אב ובתו, מבקשים לחייב את בנק ישראל, לשלם להם מכוח הערבות את הכספים שעמדו לזכות חשבון מסי 74810 בבנק למסחר, ביום בו נסגרו שעריו. החשבון, שלמועד האמור נצבר בו סכום של כ- 400,000 ₪ (להלן: "החשבון"), רשום על שם התובעת, אך מרבית הפעולות בו, אם לא כולן, בוצעו על ידי התובע כמיופה כוח בחשבון.

2. בנק ישראל טוען שהחשבון נוהל כחשבון קש והתובעים אינם זכאים להיפרע מכוח הערבות, הן משום שהם אינם באים בשעריה מלכתחילה, והן משום שהם נופלים בגדרו של אחד הסייגים שלהם כפופה הערבות.

הטענה הראשונה נשענת על הוראת סעיף 5 (ד) לכתב הערבות שזו לשונה:

"כתנאי מוקדם לתשלום התחייבות על פי ערבות זו, יהיה בעל התחייבות חייב להמציא כל שיידרש ממנו לצורך קיום הבירורים הנדרשים לדעתו של בנק ישראל לענין זה, לרבות מסמכים בכתב, תצהירים וכל כיוצא באלה, ולחתום על כל מסמך שיידרש ממנו".

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

הסייג שעליו נשענת הטענה השנייה, קבוע בסעיף 3 (א) (4) לכתב הערבות ולפיו הערבות לא תחול על: "התחייבות כלפי מי שלבנק ישראל יש יסוד להניח כי הוא קשור או מעורב בכל דרך שהיא, במישרין או בעקיפין, בפעילות לא תקינה שבוצעה בבנק, כלפי קרובו, או כלפי תאגיד שבשליטת אחד מהם – כלפיו לבדו או כלפיו יחד עם אחרים;" (להלן: "הסייג").

3. שתי העילות לפטור מהערבות מופיעות בכתב ההגנה של בנק ישראל, אך בעוד ששם מרכז הכובד הוא הטענה השנייה בעניין תחולת הסייג ביחס לתובעים, הרי בסיכומיו מרכז הכובד הוסט לטענה שהתובעים לא עמדו בתנאי המוקדם לתחולת הערבות. כל כך, משום שהחשבון מתאפיין בתנועה ערה של הפקדות של מזומנים שביחס לחלק מהן ניתנו על ידי התובע הסברים בלתי מספקים - לעיתים אף בלתי הגיוניים, ובכמה מקרים ניתנו הסברים שעומדים בסתירה להסברים קודמים.

אשר לתחולת הסייג ביחס לתובעים - לטענת בנק ישראל תנועות מסוימות בחשבון, הן של הפקדות והן של משיכות, מצביעות על קשר בין החשבון לבין חשבונות של גורמים הקשורים במעילה, וגם אם התובע אינו קשור למעילה - "אין בכך כל רבותא" משום שממילא זו אינה הטענה כלפיו, אלא "הטענה היא שכספי מעילה מצאו דרכם לחשבוננו, ולכן היתרה שבחשבוננו כוללת כספי מעילה" (סעיף 5 עמ' 11 לסיכומיו).

4. טרם שאכנס לפרטי הטענות אסקור את השתלשלות העניינים שקדמה להגשת תביעה זו. החשבון נפתח בנובמבר 1993 על שם בתו של התובע משום שהוא ביקש להסתיר את כספו מנושיו והיה בעיצומו של הליך גירושין מאשתו. הוא אינו מכחיש שגם שלטונות המס לא זכו "לחלוק" עמו את המידע בקשר לפעילותו העסקית והכנסותיו. נראה שתקופה מסוימת, בשנים 1997-1999, החשבון לא היה פעיל - בתקופה זו ניהל התובע את פעילותו הכספית כמיופה כוח בחשבון שנפתח בבנק לאומי על שם גיסו, סיבוני משה (נספח יט' לתצהיר התובע) - אך מאפריל 1999 חזר החשבון לפעילות, משהועברו אליו כספי התובע מהחשבון על שם סיבוני בבנק לאומי, ומכאן ואילך התבצעו בו הפקדות רבות של שיקים ובעיקר של מזומנים. מחזור ההפקדות של מזומנים בחשבון מאותו שלב ועד לסגירת הבנק למסחר באפריל 2002, הסתכם ביותר מ-1,250,000 ₪.

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

במועד כלשהו לאחר קריסת הבנק למסחר, פנו התובעים למנהלים המיוחדים שמונו לבנק, בדרישה לתשלום הכספים שבחשבון מכוח הערבות – מועד הפניה אינו ידוע אך התרשומת הראשונה מפגישה שקוימה עם התובעים נושאת את התאריך 29.7.03 (נספח ה' לתצהירו של אור סופר מהפיקוח על הבנקים בבנק ישראל). באותה תרשומת צוין שמי שפעל בחשבון הוא התובע, "שפה ושם" עסק בפריטת שיקים "במסגרת היכרות אישית", ואינו זוכר את בעלי השיקים המופיעים בחשבונו הואיל ומדובר בעסקות ניכיון. פגישה נוספת בין התובעים לנציג המנהלים המיוחדים התקיימה בנובמבר 2003. ביחס לתובעת בעלת החשבון, צוין בתרשומת מאותה פגישה שהתובעת לא הייתה פעילה בחשבון מעבר להפקדה ראשונית אחת; כי התובע אישר את דבריה והסביר שהוא פתח את החשבון על שמה בשל "היבטים עסקיים" מטעמי מס וכו". עוד צוין באותה תרשומת שהתובע מסרב לחתום שהוא עוסק בסחר במכוניות וכן בפריטת צ'קים לחברים. התובעים התבקשו אז לספק הסברים ביחס למקור הכספים שהופקדו בחשבון בשיקים ובמזומן, על פי "טבלת מקור הכסף". הפריטים הטעונים הסבר אשר מרוכזים בטבלה זו מוגדרים כ"חוסרים".

בדצמבר 2003 מסר התובע הסברים ביחס לחוסרים – אלה מופיעים בכמה צורות: הסברים מילוליים בכתב יד ביחס לחלק מהחוסרים והערות קצרות לצד חלק מהפריטים שבטבלת החוסרים (אלה כלולים בנספח ג' לתצהיר התובע); רשימה בת 2 דפים ובה ריכוז נתונים ביחס לפעילות בשיקים ובמזומנים (רשימה זו כלולה בחלק הראשון של נספח ג' לתצהירו של אור סופר). ב-18.3.2004 חתם התובע על תצהיר ובו תיאור כללי של עסקיו לסוגיהם בתקופה הרלבנטית:

רכישה ומכירה של רכבים – עיסוק עיקרי שהתנהל במזומן; עסק למוצרי אלקטרוניקה בשם גולן סחר – בעסק הזה הייתה פריצה והתקבל סכום מסוים מחברת הביטוח; עסק בשם "הוליווד" אף הוא למוצרי אלקטרוניקה; מתן הלוואות למכרים בלבד (נספח ו' לתצהיר הנ"ל).

נראה שהתצהיר האמור הועבר למנהלים המיוחדים לאחר שהם השיבו לפנייתו של ב"כ התובעים כי "לטענת מרשתך מדובר בכספים שמקורם בעסק בתחום השוק האפור, המעניק הלוואות ומקבל החזרים בכסף מזומן, ולשיטת מרשיך מדובר ב"כסף שחור", אשר אין אפשרות להתחקות אחר מקורו", ואומנם אין בזה "כדי לחוות דעת ביחס

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

לזכאותה או חוסר זכאותה לקבל כספים מכוח הוראות ההודעה על מתן ערבות לפי פקודת הבנקאות...אלא שבקונטקסט של האירועים שהתרחשו בבנק ובהינתן שלא היה בידה של מרשתת למסור לבודקים נתונים שונים, ייתכן שיחלוף פרק זמן נוסף עד לגיבוש עמדתם של המנהלים המיוחדים בסוגיה". המכתב מסתיים בהבטחה שעם סיום הטיפול על ידי המנהלים המיוחדים, יועבר העניין להכרעת בנק ישראל (מכתב זה מה-8.3.2004 מצורף כנספח ז' לתצהיר התובע).

אבל התובעים לא הרפו ופנו שוב באמצעות בא כוחם אל בא כוח המנהלים המיוחדים. במכתבם מה-21.3.2004 (נספח ח' לתצהיר התובע), הם מכתשים שמדובר בחשבון קש; טוענים שמקור מרבית הכספים ידוע ונובע מפעילות של מר מויאל במכירה ורכישה של רכבים ובעסקי אלקטרוניקה; חלק מהכספים הם כספי חיסכון של הגב' מויאל, והתובעים מוכנים למסור כל מידע ולשתף פעולה ככל שיידרש לצורך אימות הטענות הללו.

ביוני 2004 נערכה לתובע בדיקת פוליגרף, והוא נמצא דובר אמת כשהשיב בשלילה על השאלות הבאות: "האם היה לך רווח כלשהו מהמעילה שהיתה ב'בנק למסחר?"; "האם שת"פ עם אתי או מישהו מטעמה במעילה שהיתה ב'בנק למסחר". (חוות דעתו של המומחה שלמה ברוק, מצורפת כנספח ט' לתצהיר התובע).

5. התובע אומר שהיוזמה לבדיקת פוליגרף הייתה שלו אך השאלות נוסחו על ידי המנהלים המיוחדים: "בקשתי פוליגרף על חשבונני. המנהלים קבעו מי הפוליגרף ומה השאלות ושאני אשלם והסכמת" (פרוטוקול מ-7.5.2006), ובחקירה נגדית: "הם אמרו לי שאני חשוד. אמרתי אין בעיה אם אני חשוד. אני מוכן ללכת לפוליגרף שלכם ואני משלם. שלוש ארבע פוליגרף הכי טובים שיש, אני מוכן ללכת. אם אחד מהם אומר שאני לא דובר אמת אני אתן להם עוד קנס ואת הכסף" (שם בעמ' 21).

לאחר שתוצאות הפוליגרף התקבלו אצל המנהלים המיוחדים, רשם רו"ח איציק, מי שעמד בראש צוות החוקרים מטעם המנהלים המיוחדים, את ההערה הבאה בתיקם של התובעים: "בתיק זה בוצעו על הבדיקות האפשריות במגבלות הקיימות לרבות בדיקת פוליגרף. לאור

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

זאת ובהתבסס על חוות דעת משפטית לא ניתן למנוע התשלום. להמשך טיפולכם" (תרשומת זו מה-21.6.04 סומנה ת/2).

ביולי 2004 הועבר תיקם של התובעים לבנק ישראל בלוויית טופס המכונה "רשימת תיוג למבקר חקירת", כשהמנהלים המיוחדים חתומים על "אישור לשחרור כספים" שבדף 2 בטופס זה (סומן ת/1). רו"ח יהודה בר-לב הוסיף בשולי חתימתו את ההערה הבאה: "קיבלתי את הערת רו"ח צבי איציק מיום 21.6.2004, אין לי הערות".

בנק ישראל לא צירף את חתימתו לחתימת המנהלים המיוחדים על ה"אישור לשחרור כספים". תחת זאת, ב-27.9.2004 שוגר למנהלים המיוחדים מכתבו של אור סופר מהפיקוח על הבנקים, ומי ששימש חבר בצוות שהוקם לבדיקת הדרישות על פי הערבות (סומן ת/4). הכותב מביא לידיעת המנהלים המיוחדים שבנק ישראל סבור "שהבדיקות שנערכו אינן שוללות את האפשרות שמקור הכספים בחשבון קשור בדרך זו או אחרת לפרשת המעילה בבנק למסחר", והמנהלים המיוחדים מתבקשים לפנות למשטרת ישראל "בבקשה כי תחקור בכלים שבידיה את טיב הקשר בין מיופה הכח בחשבון, מויאל מוטי, והכספים שהופקדו בו לבין צינג' ספוט ופרשת המעילה". כן מובא לידיעתם שעד לקבלת מענה בכתב ממשטרת ישראל בדבר תוצאותיה של בדיקה זו, ביצוע התשלום לא יאושר (מכתב זה סומן ת/4).

אף שהמכתב הנ"ל פותח במילים "להלן התייחסותנו להמלצתכם בדבר תשלום כספי הערבות בגין חשבון ע"ש מויאל סיגלית", טוען עתה בנק ישראל שעמדת המנהלים המיוחדים כפי שבאה לידי ביטוי בחתימתם על ה"אישור לשחרור הכספים" (ת/1) ובתרשומת של רו"ח איציק (ת/2) – אינה המלצת תשלום, כלל ועיקר.

המנהלים המיוחדים, מכל מקום, פעלו כפי שהתבקשו, אך התברר שמשטרת ישראל לא ראתה להיענות לבקשה לפתוח בחקירה. במכתבה למנהלים המיוחדים נומקה עמדה זו כך: "לאור בדיקתך המקיפה לגבי הנדון, כולל בדיקת פוליגרף ולאור העובדה שכל חומרי החקירה אינם נמצאים אצלנו, וכאמור נמצאים בפרקליטות בהליך משפטי, אין אני מוצא טעם לפתוח לגביו בחקירה" (מכתבו של נצי"מ מוטי נפתלי, ראש זרוע חקירות יחבא"ל, מה-11.11.04 - נספח ד' לתצהיר התובע).

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

לפנייה נוספת למשטרה מינואר 2005, הפעם של בנק ישראל (ת/3), השיבה המשטרה שהחומר הועבר לפרקליטות מחוז תל-אביב – מיסוי וכלכלה, לצורך קבלת עמדתה (מכתב זה סומן ת/6).

6. הפנייה הראשונה למשטרה מטעם המנהלים המיוחדים נעשתה לאחר פניות חוזרות של ב"כ התובעים אליהם וכן לבנק ישראל, לקדם את עניינם לאור תוצאות בדיקת הפוליגרף. לב"כ התובעים השיב בנק ישראל בספטמבר 2004 כי "על פי מיטב שיפוטו של בנק ישראל מן הצורך וההכרח לבצע בדיקות נוספות, בטרם ייקבע האם מרשתך זכאית לתשלום על פי ערבות בנק ישראל". בהמשך נאמר שהצורך בבדיקות נוספות נובע מאופי הפעילות בחשבון אשר כוללת משיכת שיק לפקודת גורמים "שהיתה להם נגיעה לכספי המעילה והפקדת שיק שנמשך על ידי גורמים כאלה"; כי העובדה שהתובע "לא הציג הסברים משכנעים או אסמכתאות לגבי אלו אינה תורמת ליכולת להסתמך על גרסתו באשר לפעילות שנעשתה בחשבון", וגם בדיקת הפוליגרף אינה מועילה לעניין זה (נספח יב' לתצהיר התובע).

את הפנייה השנייה למשטרה יזם בנק ישראל לאחר שהתובעים כבר פנו לבית המשפט המחוזי בבקשה למתן הוראות למפרקים של הבנק למסחר לשחרר את כל כספי המבקשים "המעוכבים אצל המשיב 2" – הוא בנק ישראל, ולחלופין להתיר להם להגיש תובענה להחזר הכספים על פי כתב הערבות.

בפברואר 2005 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי (כב' השופטת אלשיך) בבקשת התובעים למתן הוראות, וכך נאמר: "מהעובדות המתוארות בתגובת בנק ישראל אכן עולה חשד ממשי למעורבות של המבקשים במעילה שבוצעה בבנק למסחר. משכך, על פני הדברים, ובהתאם לתנאי הערבות – פטור בנק ישראל מערבותו ביחס למבקשים, בכל אופן – לא מצאתי מקום להתערב בשיקול דעתו. יחד עם זאת, אני סבורה כי יש (צ"ל "אין") – נ.ר.) מקום למנוע מהמבקשים את יומם בביהמ"ש, ואין מניעה כי יפנו בתובענה מתאימה כנגד בנק ישראל, בקשה זו, מכל מקום נדחית". (פשי"ר 1398/02, בש"א 26932/04, נספח כג' לתצהיר התובע).

מיד לאחר מכן, הוגשה התובענה שלפני.

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

בנק ישראל חוזר להתלטה הזו בסיכומיו אך כאמור, מדגיש שזו אינה הטענה כלפי התובעים - לא מעורבות שלהם במעילה, כי אם העובדה שלחשבונם זרמו כספים שביחס אליהם קיימת אפשרות שהם כספי מעילה, היא שעומדת להם לרועץ.

7. ומה ידוע לנו בקשר לחשבונם של התובעים.

אשר לתובעת - בתצהיר עדות ראשית אומרת התובעת שהיא נהגה מעת לעת להפקיד בחשבון כספים באמצעות אביה, וכי 150,000 ₪ מהיתרה בפברואר 2002, שייכת בכלל לה. ההצהרה הזו אינה מתיישבת עם המידע שהתובעת מסרה כזכור לחוקרים מטעם המנהלים המיוחדים לפיו, היא כלל לא פעלה בחשבון להוציא הפקדה ראשונה אחת - בתרשומת נוספת שהיא חתומה עליה אף נאמר: "אני הפקדתי לחשבון שיק פעם אחת ומאז לא הפקדתי כסף בחשבון ולא משכתי שאר הפעילות בחשבון לא קשורה אלי" (נ/1). מאחר שעניין לנו עם חשבון שנפתח ב-1993 וככל הנראה אופס ב-1997 - ברור שלא ניתן לייחס לתובעת, בזכות אותה הפקדה ראשונה, חלק כלשהו ביתרה שעמדה לזכות החשבון בפברואר 2002, שלא לדבר על כך שגובה ההפקדה הזו אינו ידוע.

אומנם בחקירה נגדית טענה התובעת שדבריה ביחס להפקדה ראשונה אחת כווננו רק להפקדה בשיק, ושאתר כך נהגה להפקיד בחשבון כספים מעת לעת במזומן באמצעות אביה - היא אף צירפה תיעוד ביחס לכספים שקיבלה ב-1999 ממעבידה מרביתם, כפיצויי פיטורין - אבל אין שום סימן לכך שכספים שלה מצאו את דרכם לחשבון, ולטענה ש-150,000 ₪ מהיתרה יש לייחס לה - אין אפילו ראשית ראייה. כך או אחרת - אין ספק שמי שהיה פעיל בחשבון היה אביה, והטענות של בנק ישראל מכוונות כלפיו.

ואשר לתובע -

בנק ישראל מדגיש שחשבוננו מציג תמונה חריגה ביחס לכלל החשבונות בבנק למסחר, בשל הפעילות הרבה במזומנים, ומצביע על קשר בין החשבון לחשבונות שסומנו כ"חשבון יעד" ובין החשבון לחשבון אחר שאליו נכנסו כספים מ"חשבון יעד". לאלה אתייחס בהמשך. כאן אציין: שתי הפקדות בסכומים גבוהים של 150,000 ₪ ו-102,000 ₪ נצפות בחשבון בתקופה הראשונה לחידוש הפעילות בו, היינו באפריל 1999, ומקור הכסף ידוע. בהמשך, ההפקדה

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

הגבוהה ביותר של 180,000 ש"ח, חריגה למדי ביחס לסכומי ההפקדות האחרות, ומקורה בחשבון של אדם בשם אזולאי שלחשבונו הועבר סכום גבוה מזה קודם לכן (ראה, סעיף 10 להלן); לחלק מההפקדות יש כיסוי בתיעוד, וביחס לחלק אחר – התובע הראה שמה שיצא מהחשבון במזומן חזר אליו "עם תוספות" (ראה, סעיף 7 להסברים המילוליים שבנספח ג' לתצהיר התובע וכן ריכוז הנתונים ברשימה שמופיעה בחלק הראשון לנספח ג' לתצהירו של אור סופר), והרי העדים מטעם בנק ישראל אישרו שמהחשבון לא יצאו כספי מעילה - אלה יצאו מהבנק למסחר בדרך כלל בהעברות בינבנקאיות או בשיקים בנקאיים (עדותו של צוריאל תמם, פרוטוקול מ-19.9.06, עמ' 38).

כך או אחרת, חזקה על המנהלים המיוחדים שההסברים של התובע בנושא זה, בכל זאת הניחו את דעתם, כשלאחר הפוליגרף אישרו מבחינתם את התשלום על פי הערבות. אשר לפעילות של התובע בניכיון שיקים, ואפילו אי הדיווח לשלטונות המס – הסייג שבסעיף 3(א)(4) לערבות מתייחס לפעילות לא תקינה שבוצעה בבנק, וגם העדים מטעם בנק ישראל אישרו, אף כי באי רצון, שנושאים אלה בפני עצמם אינם עילה לאי תחולת הערבות (רו"ח יריב אלעד, פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 33, אור סופר, פרוטוקול מ-23.1.2007, עמ' 70).

8. ב-ת"פ (י-ם) 210/03, מדינת ישראל נ' ששון בן דוד בראשי (ניתן ביום 27.10.2004) (מאגר נבו), אומר כב' השופט י' נועם:

"במסגרת פרשיית המעילות והגניבות שבוצעו בבנק למסחר, אשר הביאו להתמוטטותו, ישנם מספר מעגלים עברייניים. במעגל הראשון מצויים מבצע המעילה ומי שהיו שותפים לגניבת הכספים – כמו אתי אלון, אחיה עופר ואביהם אביגדור; במעגל השני – מי שביצעו מעשי זיוף בשיקים רבים שנגנבו מהבנק; ובמעגל השלישי – כל אלו שקיבלו או העבירו תחת ידם את כספי הגניבה ביודעין או בעצימת עיניים בדבר מקור הכספים. פעילותו של הנאשם בזיקה לגניבת הכספים מהבנק למסחר ממוקמת, אפוא, במעגל של מקבלי ומפיצי הכסף הגנוב".

כך נקבע משום שהנאשם דוד בראשי, ידע שעופר מקסימום צבר חובות עתק ונוהג להחזיר את חובותיו באמצעות כספים שקיבל מאחותו שעבדה בבנק למסחר; הנאשם עצמו, הלוחה

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

לעופר מקסימוב כספים וקיבל ממנו סכומים שהסתכמו בכ-9,990,000 ₪, ואף שחשד שהכספים שהוא מקבל ממקסימוב, גנובים – נמנע מלברר את מקורם.

ומה בקשר לתובע – על המעגל הראשון אין כמובן מה לדבר; המעגל השני - העדים מטעם בנק ישראל אישרו שהתובע אינו נמנה על המעגל הזה – חשבונו לא שימש כחשבון מרכז בתוך הבנק למסחר עבור כספי מעילה שיצאו מהבנק, ולא נמנה על מה שמכונה "חשבונות יעד": חשבונות מחוץ לבנק למסחר שקלטו כספי מעילה באמצעות העברות בנקאיות או שהופקדו בהם שיקים בנקאיים משוכים על הבנק למסחר (ראה: עדותו של רו"ח עמית גרינברג, פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 25; עדותו של רו"ח יריב אלעד, בעמ' 29, 31 לאותו פרוטוקול, עדותו של אבי וישנביץ, מי שימש ראש תחום ביקורת ומשנה למפקח על הבנקים, פרוטוקול מ-19.9.06 עמ' 47). ואשר למעגל השלישי –

התובע, אחרי שהבהיר שהפוליגרף היה מיוזמתו הוסיף: **"אמרתי שאני מבקש חקירה במשטרה בשכ"כ איפה שאתם רוצים אין לי בעיה. עד היום אני מוכן ללכת לפוליגרף"** (פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 19). אם זה מה שהוא הציע או ביקש מהמנהלים המיוחדים, ודבריו לא נסתרו, ברור שהוא אינו רואה עצמו קשור בכל דרך שהיא למעילה ובטוח שלא יימצא קשור אליה. מכל מקום, לי נראה שהשילוב של שני אלה: העובדה שהוא עבר בשלום את המשוכה של המנהלים המיוחדים, והעובדה שהמשטרה לא גילתה בו כל עניין, מרחיקה אותו גם מהמעגל השלישי של מקבלי הכספים. עליהם נמנים כאמור, מי שנסיבות קבלת הכספים כמו גם היקף הסכומים שקיבלו, היו צריכים להעמיד אותם על המשמר ביחס למקורם.

נראה לי שבנק ישראל צריך היה להכיר בזה היום, 5 שנים אחרי המעילה, כשברור שהתובע אינו נמנה על הנאשמים או הנתבעים מהמעגל השני או השלישי, ולמשטרה אין עניין בחקירתו. וצריך לזכור, הערבות הוצאה בסמוך לגילוי המדהים של המעילה והקריסה שבעקבותיה, כשעדין לא היה ידוע מי בין הקושרים, הקשורים והמעורבים. גם מטעם זה אין פלא בכך שלעניין הסייג שלפי סעיף 3 (א) (4) נבחר רף נמוך של "יסוד להניח".

נכון, מדובר בהתחייבות "אזרחית" שאינה נמדדת על פי אמות מידה מהמשפט הפלילי, ובעובדות שנמצאות בידיעת התובע, כך שדי במערכת ראיות ראשונית כדי להעביר אליו את נטל הבאת הראיות, כפי שטוען בנק ישראל. אבל גם מדובר ביסוד להניח קשר למעילה

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

וכיום, כשהדברים כבר ידועים, אין מקום לומר שאם אז היה לכאורה "יסוד להניח", אותו יסוד להניח קיים גם היום, רק משום שבידי התובע אין תיעוד, וההסברים שלו אינם מספיקים כדי "לשלול את האפשרות שהכסף נובע מהמעילה" (עדותו של רו"ח יריב אלעד, פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 29). והרי ברור שהיסוד להניח אז ועתה מוסק מהעדר אפשרות לשלול את קיומו בהסתמך על הסבריו של התובע, ואינו תוצר של קביעה פוזיטיבית כלשהי. רו"ח יריב אלעד נשאל נשאל: "אם הייתי מבקש להראות לי יסוד להניח שהוא קשור למעילה, לא היית יכול להראות לי?" תשובתו הייתה "לא" (שם בעמ' 36).

נראה אפוא שלא בכדי טענתו של בנק ישראל עתה מתמקדת בכך "שכספי מעילה מצאו דרכם לחשבוננו, ולכן היתרה שבחשבוננו כוללת כספי מעילה". היינו, די בזה שלחשבון התובעים נכנסו כספים שמקורם בכספי המעילה – וגם זה על יסוד הנחה שבהעדר הסברים מספיקים, הכספים מקורם בכספי מעילה – כדי שהערבות לא תחול כלל על הכספים שעמדו לזכות החשבון בעת קריסת הבנק.

אלא שזוהי טענה מרחיקה לכת, וכשלעצמי, אני מסופקת אם פרשנות כזו מלכתחילה מתיישבת עם הסייג שבסעיף 3(א) (4) לכתב הערבות. היציו של סעיף זה מכוונים אל האדם הקשור או המעורב במישרין או בעקיפין בפעילות לא תקינה שבוצעה בבנק, ולא אל מקור הכספים שזרמו לחשבוננו, באופן בלתי תלוי בזיקה שלו לפעילות הבלתי תקינה. אבל גם אם כן, אין זה סביר שבמקרה כזה, כל סכום שנכנס לחשבון ואשר מקורו אצל מי שנמנה על המעגל השני או השלישי של מעורבים בפעילות הבלתי תקינה, יחשב כ"מטמא" את כלל הסכומים שבחשבון. אני סבורה שלמקרים מסוג זה מכוונת ההוראה שבסעיף 3 (ד) לכתב הערבות: "נוסף על כך ובלי לפגוע באמור בסעיף זה, רשאי בנק ישראל לקבוע כי הערבות לא תחול על התחייבות כלשהי, אם נסיבות הענין מצדיקות זאת על פי שיקול דעתו הבלעדי".

9. ועתה, אם נסקור את שורת "המקרים" שעליהם מצביע בנק ישראל, ניווכח שרק אחד מהם אפשר שהוא מתאים לקו הטיעון של בנק ישראל.

שיק בנקאי בסכום של 195,700 ₪, ערוך לפקודת התובע וזמן פירעונו ב-21.11.2000 -

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

שיק זה שנרכש על ידי התובע והוסב על ידו, הופקד בחשבון של מאיר בלס – מי שממוקם במעגל השני של מעורבים או קשורים במעילה. מדובר בשיק שהוסב על ידי התובע ובכספים שיצאו באמצעותו מהחשבון להבדיל מכספים שנכנסו לחשבון, כך שברור שאין מדובר בכספי מעילה, אך בנק ישראל סבור שהעובדה שהשיק מצא את דרכו לחשבון של מאיר בלס, מעידה על קשר בין החשבון לחשבון של גורמים הקשורים במעילה. את החשד הזה מבקש התובע להפריך על ידי ההסבר הבא:

הוא אינו מכיר את מאיר בלס; השיק הזה התגלגל לידיו באמצעות אדם אחר שאתו עשו התובע ושותפו עסקה של רכישת מצתים; ראייה לכך שעסקה כזו אכן הייתה, הוא שיק ביטחון בסכום של 400,000 ₪ שהתובע קיבל להבטחת עסקת המצתים שזה היה סכומה, והשיק שלו הוא רק על מחצית מסכום העסקה, משום ששותפו נשא במחצית האחרת. ואשר לתאריך השיק - 24.1.05, אשר מאוחר ב-4 שנים מתאריך העסקה - מדובר בשיק ביטחון והתאריך נרשם בשיק לצורך הגשתו לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל. ואכן, השיק המקורי הוצג לפני, וחרף ההשגות של בנק ישראל, אני סבורה שהסבריו של התובע הן ביחס לסכום השיק והן ביחס לתאריך המאוחר הנקוב בו - משכנעים למדי. התאריך הנקוב בשיק נרשם בכלי כתיבה שונה מיתר פרטי השיק מה שמחזק את טענת התובע שתאריך השיק מולא בנפרד מיתר פרטיו (ראה: פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 16).

מעבר לכך, מכיוון שמר מאיר בלס, הובא לדין ואף הורשע, לא למותר יהיה לציין את הדברים הבאים:

האישומים נגד מר בלס מתייחסים כפי שעולה מהכרעת הדין בעניינו (ת"פ 40289/03, מדינת ישראל נ' גילקרוב יצחק גיל ואח' (ניתן ביום 13.7.2005), לשיקים בנקאיים שאתי אלון משכה לפקודת מוטבים שונים בין החודשים נובמבר 2001 לאפריל 2002. השיקים הללו לא הוסבו על ידי אותם מוטבים כי אם על ידי מקבלי השיקים – ביניהם מר בלס. השיק הבנקאי שבו מדובר כאן הוצא שנה קודם לכן, והוא אגב הופקד לחשבון אחר של מר בלס שאינו החשבון אשר סומן כ"חשבון יעד" ברשימה שהוצגה על ידי בנק ישראל (רשימת "חשבונות היעד" - נספח ד' לתצהירו של צוריאל תמם, מנהל יחידת ביקורת בפיקוח על הבנקים). מובן שגם הדברים הללו תומכים בגרסת התובע לפיה אין לו קשר למר בלס.

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

10. אברהם אזולאי (להלן: "אזולאי").

התובע אומר שאזולאי היה בעבר עובד שלו, ולא פעם אחת החשבון שלו שימש "מקלט" לכספים של התובע. אלה הופקדו בחשבונו של אזולאי והוחזרו במועדים מאוחרים יותר לחשבון. בעדותו אמר התובע: "היה נושה שהוא שמע שהחשבון הוא על שם הבת שלי אז העברתי מיד את הכסף שלי לאזולאי שהוא היה עובד שלי" (פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 18). כפי שאנו כבר יודעים, "המקרה" של אזולאי אינו יוצא דופן מבחינת התובע – להיפך הוא מתיישב היטב עם הדרך שבה התובע פועל, ו"מקרה" סיבוני יוכיח – שלא לדבר על החשבון (הזה) עצמו. אבל, ההסבר הזה אינו מספק את בנק ישראל, שמצביע על כך שמדובר במשיכות והפקדות בסכומים גדולים והעיקר - לחשבונו של אזולאי נכנס סכום של 400,000 ₪ מחשבון עסק בשם ציינג' ספוט אשר סומן כ"חשבון יעד", מה שמחווה אינדיקציה לקשר של התובע עם גורמים שהיו מעורבים במעילה.

אומנם מר וישנביץ הבהיר בחקירתו שזו אינה הסיבה היחידה לחשדנות ביחס לקשר עם אזולאי, גם זהותו של מיופה הכוח בחשבון אזולאי מעיבה עליו, ואף שהוא אינו מגדיר את החשבון של אזולאי כחשבון שקשור למעילה "יש לי חשדנות לגבי החשבון" (פרוטוקול מ-19.9.06, עמ' 52). אלא שבנק ישראל אינו תוור בסיכומיו לנושא זה של זהות מיופה הכוח בחשבון אזולאי, אולי משום שעם הבעלים של חשבון אחר שגם בו משמש אותו אדם כמיופה כוח, הושגה פשרה ביחס לסכומים המגיעים לו על פי הערבות (פרוטוקול מ-23.1.07, עמ' 62), ונותר אם כן עניין ההזרמה בת 400,000 ₪ לחשבון אזולאי מחשבון ציינג' ספוט. אלא שתאריכי התנועות בחשבון והסכומים שבהם מדובר אינם מעידים על קשר בין החשבון לכספים שנכנסו לחשבונו של אזולאי מציינג' ספוט.

הסכום של 400,000 ₪ נכנס לחשבון אזולאי ב-4.7.01, ואילו ההפקדה הראשונה מחשבון אזולאי לחשבון בוצעה כמחצית השנה קודם לכן, ב-7.1.2001, וסכומה היה 37,000 ₪. ב-6.8.2001, חודש לאחר שהשיק של ציינג' ספוט הופקד לחשבונו של אזולאי, הופקדו בחשבון אזולאי 245,000 ₪ שנמשכו מהחשבון, ורק כעבור חודשיים, ב-17.10.2001, חזרו לחשבון מחשבונו של אזולאי 180,000 ₪. בנסיבות אלה, קשה לומר שההזרמה לחשבון אזולאי מציינג' ספוט, קשורה להפקדה האחרונה בסכום של 180,000 ₪ שבוצעה לחשבון.

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

11. השיק על 151,500 ₪.

ב-6.6.01 יצא מהחשבון שיק בנקאי בסכום של 150,000 ₪, ערוך לפקודת אחד, דורי נוריאל. התובע אמר שהוא אינו מכיר אדם בשם זה, וקרוב לוודאי שהוא התבקש על ידי מי שעבורו רכש את השיק, לרשום את השם דורי נוריאל. ב-20.6.01 הופקד בחשבון שיק משוך של ציינג' ספוט בסכום של 151,500 ₪. החשבון של דורי נוריאל אינו מסווג כחשבון יעד אבל מר וישנביץ הסביר בעדותו שהשיק עבור דורי נוריאל משך את תשומת לב החוקרים בגלל הסכום וכן משום ש"זיהינו בין אותו דורי נוריאל וגורמים נוספים שלגביהם היו לנו סיבות להתעניין והדברים כלולים בתצהיר". פרשת השיק לדורי נוריאל אינה נזכרת בסיכומים מטעם בנק ישראל, אבל עניין השיק בסכום של 151,500 ₪ מהחשבון של ציינג' ספוט שכן סומן כחשבון יעד, חוזר ובהדגשה. בעניין השיק הזה מסר התובע לחוקרים מטעם המנהלים המיוחדים "לגבי חסר 43 – כנראה שנתתי הלוואה למישהו דרך צד שלישי 151,500 ואני לא זוכר מי זה היה" (נספח ג' לתצהירו), ובתצהיר הוא אומר "אינני זוכר את נסיבות קבלת הסכום לידי. ככל הנראה מדובר באדם שמכרתי רכב למישהו". גם בחקירה נגדית הוא דיבר על מכירה אבל כאן ההסבר נשמע תלוש משהו: "מכרתי רכב ככל הנראה עבר לצד ג'. מבקשים ממני למי להסב אותו, אני רושם ונותן" ועל השאלה: "עשית חוזה רכישה? השיב: "קרעתי אותו. הלך לאיבוד. אני לא שומר ורושם ספרי זכרון". (פרוטוקול מ-7.5.2006, עמ' 9). מדובר בסכום גבוה שלגביו נמסרו גרסאות שונות; עצם העובדה שלמרות הסכום, המקרה עד כדי כך אינו זכור לתובע - תמוהה, והגם שמדובר במקרה בודד שאין בו לדעתי כדי להקים "יסוד להניח" קשר כלשהו למעילה, אפשר שמוצדק שלא להחיל על הסכום הזה את הערבות.

12. וכאן אני באה לטענת בנק ישראל שהתנאי המוקדם שלפי סעיף 5 (ד) לכתב הערבות, לא

קויים ועל כן בנק ישראל פטור מערבותו.

לי נראה שמאוחר מדי ולא נכון להיתלות בטענה זו. ההתנהלות של בנק ישראל אשר קדמה להגשת התביעה משקפת כמובן אי שביעות רצון מהסבריו של התובע, אך לא נטען כלפיו שהוא אינו משתף פעולה ואינו מספק מסמכים שיש לו או שיש באפשרותו להשיג. והרי על זה מדבר התנאי המוקדם הנ"ל. דווקא העובדה שבנק ישראל ראה להאיץ במנהלים המיוחדים לפנות למשטרה, ואחר כך גם פנה אליה בעצמו, מבלי לבוא אל התובע בשום

בתי המשפט

א 025582/05

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 27/08/2007

בפני: כב' השופטת נורית רביב

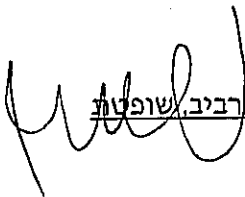
דרישות נוספות, מעידה על כך שלא העדר שיתוף פעולה מצד התובע הוא שעמד לו לרועץ. בא כוחו של התובע אגב, חזר והדגיש במכתביו שמרשו נכון לכל שיתוף פעולה שיידרש - הוא גם ביקש לדעת מהן הבדיקות הנוספות שדרושות לבנק ישראל, אך נראה שלא נענה. מה שמכל מקום ברור הוא שבנק ישראל לא היה מוכן להסתמך אלא על בדיקות "חיצוניות" ובכלים אחרים כדי להכריע בעניינם של התובעים, וסבר שמחובתו לגרום לכך שבדיקות כאלה יבוצעו, על מנת שיוכל לקבל או לדחות את דרישת התובעים. גישתו של בנק ישראל קודם להליכים כאן משקפת אפוא עמדה לפיה הדברים צריכים להיות מוכרעים לגופם ולא בעזרתו של התנאי המוקדם, שגם לגופו של עניין מתפרש עתה באופן שאינו תואם את תכליתו.

13. סיכומם של דברים הוא, שככל שיש הצדקה לשחרור מהערבות, זו יכולה להימצא רק ביחס לשיק של ציינג ספוט בסכום של 151,500 ₪, אשר הופקד בחשבון ב-20.6.2001.

אי לכך, הנני מקבלת את התביעה ברובה, באופן שמהסכום המגיע לתובעים על פי תנאי הערבות ינוכה סכום של 151,500 ₪ לפי ערך יום הפקדתו בחשבון, והיתרה תשולם לתובעים על ידי בנק ישראל, תוך 30 יום מהיום. כן ישולמו לתובעים מחצית האגרה ושכ"ט עו"ד בסכום של 10,000 ₪ בצירוף מע"מ כחוק.

ניתן היום בהעדר הצדדים.

המזכירות תשלח פסק דין זה לצדדים בדואר.

נורית רביב, שופטת

